

8 Programma Energie op klimaat!

Inleiding en ontwikkelingen

Het klimaat verandert, de zeespiegel stijgt door de uitstoot van broeikasgassen. Fossiele grondstoffen worden schaars. In het interbestuurlijk programma staat daarom “samen werken aan het klimaat” als eerste urgente thema genoemd. De provincies hebben landelijk aangeboden het voortouw te nemen in de transitie naar schone energie (energietransitie) en het aanpassen aan klimaatverandering (adaptatie). Daarnaast heeft de provincie autonome taken op het gebied van waterbeheer. In het coalitieakkoord zijn deze ontwikkelingen vertaald naar 2 bestuurlijke hoofdpogaven: energietransitie en klimaatadaptatie. De uitvoering daarvan vindt plaats in het uitvoeringsprogramma’s “Energie op Klimaat!” en “Woonplaats Zeeland”. Daarnaast is in het coalitieakkoord afgesproken dat er een delfplan zoet water wordt opgesteld, om Zeeland weerbaar te maken tegen zoetwatertekorten.

In de Zuidwestelijke Delta zijn natuurlijk kapitaal en economisch kapitaal ten zeerste met elkaar verweven. De opgave voor de toekomst is om binnen de randvoorwaarde van waterveiligheid het natuurlijk en het economisch kapitaal in evenwicht met elkaar te ontwikkelen. Tegelijk is in wereldwijd, Europees én nationaal verband is afgesproken om de CO₂-uitstoot te beperken. De Provincie Zeeland wil hier haar verantwoordelijkheid in nemen en het Zeeuwse deel van deze wereldwijde opgave realiseren. Om een steentje bij te dragen aan de wereldwijde en landelijke klimaatdoelen, én om een aantrekkelijke vestigingslocatie te zijn, is de uitdaging om te komen tot slimmer gebruik van eindige - en deels schaarse - grondstoffen, gebruik van biobased grondstoffen en materialen. Daarnaast moeten we fors meer energie duurzaam opwekken, energie besparen en willen we de ontwikkeling naar een kringloopeconomie stimuleren. De weg naar een groene economie biedt veel kansen voor Zeeland, maar vraagt ook een grote inzet. Zowel van ons als van de Zeeuwse partners.

Hoewel we werken aan terugdringing van de CO₂-uitstoot en het beperken van klimaatverandering, is de al ingezette klimaatverandering niet terug te draaien. De klimaatveranderingen worden ondertussen steeds merkbaarder. De verwachting is dat we vaker te maken krijgen met extremere vormen van droogte, hitte, wateroverlast en een stijgende zeespiegel. Om een goede leefomgeving te behouden moeten we ons daaraan aanpassen.

Aanpassing gebeurt via de trits “weten – willen – werken”, waarbij het noodzakelijk is eerst goed te weten wat de effecten en mogelijke maatregelen zijn, vervolgens het willen werken naar oplossingen die tenslotte uitgevoerd worden.

In de periode 2019-2021 zijn de opgaven energietransitie en klimaatadaptatie uitgewerkt in de regionale energiestrategie (RES) en de klimaatadaptatiestrategie Zeeland (KaSZ) en is het delfprogramma zoet water vastgesteld. De uitvoering wordt in een programma aanpak vormgegeven. In 2022 zijn projecten uitgevoerd gericht op onder andere verduurzaming van mobiliteit en gebouwde omgeving en het duurzaam opwekken van elektriciteit. Met betrekking tot energietransitie zijn verschillende pilotprojecten in uitvoering gebracht en steunen we initiatieven uit de markt die de CO₂-uitstoot helpen reduceren. Onder andere via onze deelname aan het fonds voor energietransitie van de Stichting Zeeuwse Publieke Belangen. Ook geven we door middel van duurzaam inkopen en het zelf inzetten van duurzame grond- weg- en waterbouw in onze infraprojecten het goede voorbeeld. Dit breiden we waar mogelijk uit met andere overheden in de regio. In 2022 zijn we met onze partners gestart met de uitvoering van de KasZ en het Zeeuws Delfplan Zoetwater. Daarnaast zijn opnieuw ook klimaat adaptieve maatregelen genomen, zoals bijdragen aan groene daken en groene schoolpleinen. De lopende proeftuin projecten zoet water bieden veel kennis en nieuwe projecten worden gestart. Anticiperen op klimaatverandering en uitvoeren Delfprogramma is bij uitstek iets waar veel partijen bij betrokken zijn, en waar provincie niet (alleen) verantwoordelijk is voor het uitvoeren van acties. Juist via netwerksturing worden in die gevallen doelen gehaald.

Speerpunten

- Opbrengst windenergie (op land): 700 MW in 2030 en zonne-energie: 1.000 MW in 2030.
- Helpen met uitvoering SDR-regioplan 2030-2050 t.b.v. een klimaatneutrale industrie.
- Maatschappelijk verantwoord inkopen en duurzame aanbestedingen in de grond- weg- en waterbouw.
- We voeren de regionale energiestrategie (RES) uit om de Zeeuwse CO₂-doelen te behalen.
- Uitvoeren acties Klimaatadaptatiestrategie Zeeland (KasZ).
- Uitvoeren uitvoeringsprogramma Delfplan Zoet Water.

Beleidskader

- [Kabinetsaanbod IPO/VNG/UvW “Naar een duurzaam Nederland](#)
- [Convenant Ambitie 2030 “Duurzaamheid werkt!](#)
- [Regionale Energiestrategie](#)
- [Klimaatadaptatiestrategie Zeeland en bijbehorende Uitvoeringsagenda, convenant en intentieverklaring](#)
- [Regionaal Waterprogramma inclusief Richtlijn overstromingsrisico's](#)
- [Omgevingsvisie](#)
- [Deltaplan Zoet Water](#)

Maatschappelijk effect

De uitstoot van CO₂ (en andere gassen die eenzelfde werking hebben) worden verminderd en het gebruik van anders schaarse grondstoffen neemt af. De leefomgeving wordt aangepast aan veranderende (klimaat)omstandigheden waardoor inwoners, bezoekers en bedrijven van Zeeland kunnen leven en werken in een veilige, aangename en klimaatbestendige leefomgeving.

Energietransitie

We kunnen er niet meer omheen: het klimaat verandert. Het IPCC (klimaatpanel van de VN) rapport 2021 (AR6, Climate Change 2021!; [The Physical Science Basis](#), 9 augustus 2021, IPCC) schetst een duidelijk beeld: de gevolgen van de klimaatverandering beginnen op bepaalde wijze onomkeerbaar te worden. De aarde warmt op, de zeespiegel stijgt en extreem weer zal steeds vaker voorkomen. De oorzaak: de uitstoot van broeikasgassen door de mens. Om de opwarming van de aarde en de klimaatverandering zoveel mogelijk te beperken is het [Klimaatakkoord](#) van Parijs (2015) gesloten: 194 landen hebben afgesproken om de uitstoot van broeikasgassen drastisch te verminderen. De omslag van fossiele brandstoffen naar duurzame brandstoffen is hierbij cruciaal; de energietransitie. De Provincie Zeeland wil hier haar verantwoordelijkheid nemen om het Zeeuwse deel van deze wereldwijde opgave realiseren.

Ambitie:

Op 28 juni 2019 heeft het toenmalige kabinet het Klimaatakkoord gepubliceerd. Dit akkoord is de Nederlandse vertaling van het Klimaatakkoord van Parijs. Hierin is afgesproken dat we in 2030 49% en in 2050 respectievelijk 95% CO₂-reductie (ten opzichte van 1990) zal plaatsvinden. Eén van de andere afspraken is dat Nederland in 30 “energieregio’s” opgedeeld zal worden om regionaal de landelijk gemaakte afspraken te onderzoeken en uit te voeren. Elke regio zal hiervoor zijn eigen Regionale Energiestrategie (RES) ontwikkelen, waarin de regionale keuzes centraal staan. Deze RES'en worden door de primair wettelijke partijen (de regionale overheden) vastgesteld.

In Zeeland hebben de 13 Zeeuwse gemeenten, het Waterschap Scheldestromen, de Provincie Zeeland, Netbeheerder Enduris (heet nu Stedin) en Impuls Zeeland de handen ineengeslagen om de RES Zeeland gezamenlijk te ontwikkelen. Dit is gebeurd onder de gezamenlijke noemer het Zeeuws Energieakkoord (ZEA).

Inzet:

De RES is de Zeeuwse vertaling van het mondiale en landelijk klimaatakkoord en vormt de koepel van de Zeeuwse energieaanpak: [Parijs op z'n Zeeuws](#). De Zeeuwse RES focust zich op geheel duurzame energie-opwek in 2030 en verduurzaming van de gebouwde omgeving en de mobiliteit sector. Via het samenwerkingsplatform ZEA hebben meer dan honderd partijen hier aan gewerkt. Provincie Zeeland is één van de initiatiefnemers en betalende partners. De provinciale rol in dit samenwerkingsproces is voornamelijk regisseur, aanjager en linking pin naar landelijk klimaatbeleid.

Onder de RES wordt voor de verwarming van de gebouwde omgeving een apart spoor uitgewerkt via de zogenaamde Regionale Structuurvisie Warmte. We ondersteunen gemeenten bij het maken van en warmtetransitieplannen per dorp/wijk.

Voor de energietransitie in de industrie is het samenwerkingsplatform Smart Delta Resources (SDR) opgericht. De Provincie is één van de deelnemende partijen. Analoog aan de RES maken we een

strategie en uitvoeringsprogramma (Regioplan en de CES) voor een energie-neutrale industrie in 2050, werken we deze uit en helpen we de industrie met realiseren.

Proces:

Energietransitie is een vraagstuk dat via netwerksturing wordt aangepakt. In het Zeeuws Energieakkoord werken meer dan honderd partijen samen aan de energietransitie in de RES. Dit netwerk kent een bestuurlijk en een ambtelijk kernteam, waarin de provincie, Zeeuwse gemeenten, waterschap, netbeheerder DNWG en ontwikkelingsmaatschappij Impuls vertegenwoordigd zijn. Zij sturen de dagelijkse gang van zaken aan, en besluiten over het proces. De gedeputeerde voor energie is voorzitter van de RES. De inhoud wordt vanuit de verschillende sectoren bepaald door alle relevante Zeeuwse partijen zoals bedrijven, maatschappelijke organisaties, burgercoöperaties en onderwijsinstellingen. Medio 2020 is de RES 1.0 door alle Zeeuwse overheden vastgesteld.

Aansluitend start de uitvoering en vindt concretisering van de strategie plaats via de regionale structuurvisie warmte.

Smart Delta Resources (SDR) is een industrieplatform waarvan de grootste industriële bedrijven van Zeeland (incl. de Gentse Kanaalzone en Bergen op Zoom) lid zijn. Ook de provincie Zeeland is lid en zit in de board waar besluitvorming plaatsvindt. Ondersteuning en projectleider worden geleverd door ontwikkelingsmaatschappij Impuls.

Doelstelling

Klimaatadaptatie en voldoende zoet water

Omschrijving (toelichting)

Zeeland beheerst in 2050 de effecten van klimaatverandering (van hitte, droogte, wateroverlast en waterveiligheid) en voorziet in een optimalisatie van waterbeschikbaarheid en gebruik van zoet water. Om hiertoe te komen zijn in 2021 een Klimaatadaptatie Strategie Zeeland en het Deltaplan Zoet Water opgesteld.

Een duurzaam bodemgebruik en goede kwaliteit van grond- en oppervlaktewater, waterpeilen die voldoen aan normering en duurzame bescherming tegen overstromingen zoals aangegeven in de Europese *Kaderrichtlijn Water* (2027) en de Europese *Richtlijn Overstromingsrisico's* (2021).

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Op 25 mei 2022 hebben we met de mede-overheden het convenant getekend om uitvoering te geven aan de Klimaatadaptatiestrategie. Op dezelfde datum hebben we met de stakeholders in de regio (landbouw, natuur, woningbouwcorporaties, scholen etc) een intentieverklaring getekend. De Uitvoeringsagenda van de strategie wordt nu gezamenlijk verder verfijnd (wie doet wat wanneer en wat is nodig aan capaciteit en middelen).

Alle overheden hebben hun bijdrage geleverd voor de gezamenlijke pot zoals afgesproken. Via de Tijdelijke Regeling Klimaatadaptatie is in 2 jaar tijd bijna 5 mln euro naar de regio Zeeland gehaald om werken klimaat adaptief uit te voeren (schop in de grond). Voor het laatste jaar 2023 is nog ca. 2 mln euro beschikbaar, provincie Zeeland verzorgt de gezamenlijke aanvraag en treedt op als kassier.

Voor voldoende zoet water zijn we doorgegaan met innovatieve projecten van de proeftuin zoetwater, het verkennen van effluent Coroos naar de landbouwers in de nabijheid, het benutten van industriewater, mogelijkheden van zoetwaterbassins en kreekruinginfiltratie.

Acties

Bepalen norm en definitief stelsel regionale keringen en deze aanwijzen en verankeren in waterschaps- en provinciale verordeningen

Omschrijving (toelichting)

Op 17 maart 2020 hebben Gedeputeerde Staten ingestemd met het voorstel voor het stelsel aan regionale keringen en de nieuwe normering. Het geoptimaliseerde stelsel en de nieuwe normen worden als bouwsteen geïmplementeerd in de nieuwe omgevingsvisie en verordening. Zodra deze ingaat, zijn de nieuwe normen van kracht.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De omgevingsverordening is door het uitstel van de Omgevingswet nog niet in werking maar wel vastgesteld.

Berekenen en actueel houden overstromingsgevolgen in kader van EU-ROR

Omschrijving (toelichting)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De berekeningen zijn uitgevoerd en aangeboden aan het Rijk ter voldoening aan de Europese richtlijn. De richtlijn is verwerkt in het Waterprogramma.

Robuustwatersysteem Zeeuws Vlaanderen; bij toekenning deelname in Horizon 2020 project

Omschrijving (toelichting)

Subdoel: Voldoende zoet water en optimalisatie van zoet water gebruik

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Robuust watersysteem; in het kader van de nationale wetenschapsagenda is het project voorstel Aquaconnect in gediend en gehonoreerd. De kernpartners van Robuust Watersysteem zijn hierbij betrokken.

Het Fesh4cs project is begin februari 2023 afgerond met een slotbijeenkomst in Engeland. Voor de Zeeuwse casussen (LambWesten Meijer en Dow) wordt bekeken hoe men door kan gaan met de behaalde resultaten in dit project.

Roode Vaart wordt uitgevoerd. Voorbereiden op leggen verbinding Roode Vaart en Zeeland

Omschrijving (toelichting)

De aanleg van de Roode Vaart in de plaats Zevenbergen is voltooid en onze bijdrage aan het project is overgemaakt. Daarmee is dit project feitelijk afgerond, met dien verstande dat er een verplichting jegens provincie Noord-Brabant blijft bestaan ten bedrage van € 919.551. Deze bijdrage kent als voorwaarde de uitvoering van de alternatieve zoetwatervoorziening richting Tholen & Sint Philipsland en die is vooralsnog niet aan de orde.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Project is uitgevoerd en de vaart is in december 2020 in gebruik genomen. De komende jaren zullen werken worden uitgevoerd die een relatie hebben met het project, maar daar heeft provincie Zeeland geen bemoeienis mee. Project kan dus worden afgevoerd van de lijst.

Stimuleren adaptatie maatregelen, onder andere via subsidieregeling realisatie groene daken

Omschrijving (toelichting)

De subsidie Groene Daken en Groene Schoolpleinen zijn beide opgesteld en in uitvoering.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

De subsidie Groene Daken en Groene Schoolpleinen zijn verstrekt. Begin 2023 vindt de evaluatie plaats voor de regeling Groene Daken en zal ter kennis name aan PS worden aangeboden

Stimuleren medegebruik waterkeringen via Meer Met Dijken Doen en Parels

Omschrijving (toelichting)

Er vindt regelmatig afstemming plaats met het Waterschap over meekoppelkansen (zoals natuur, recreatie, economie) bij Hoog Water Beschermingsprogramma (HWBP)-projecten; over de zandige kust en de dammen aan de Noordzee wordt daarnaast ook afgestemd met het verantwoordelijke ministerie van I&W.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Er vindt afstemming plaats tussen RWS-WS-provincie-gemeenten over meekoppelkansen en het HWBP. Waterschap heeft de beoordeling van de dijktracés in 2022 afgerond volgens planning voor de toekomstige opgave. Dijkversterkingstraject Hansweert is via de coördinatie-regeling planologisch gereed (bestemmingsplannen, MER, projectplan, natuurvergunning) zodat uitvoering in 2023 kan starten.

Uitvoering geven aan het Zeeuws Deltaplan Zoet Water

Omschrijving (toelichting)**Kwaliteit (indicator)**

Kwaliteit (toelichting)

Wij bewaken de uitvoering van het Zeeuws Deltaplan Zoetwater en jagen deze aan. Hierbij verzorgen wij de afstemming met het nationale Deltaplan en koppelen deze aan regionale en lokale initiatieven.

Doelstelling

Energietransitie

Omschrijving (toelichting)

In 2030 stoot de Zeeuwse samenleving 49% minder CO2 uit in elektriciteitsproductie, mobiliteit, verwarming en industrie.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Vanuit het Programma Gebouwde omgeving krijgen de gemeenten volop ondersteuning om gericht woningeigenaren te benaderen. Hiervoor zijn allerlei hulpmiddelen ontwikkeld, die gemeenten eenvoudig kunnen inzetten. Het komende jaar komen er allerlei maatregelen voor de aanpak van label E, F en G woningen, dankzij de beschikbaarheid van budget hiervoor van het Rijk. Er is een Expertplatform opgericht met allerlei experts, landelijk en lokaal, om bedrijven te begeleiden om energie te besparen. Er is grote belangstelling voor de diensten van het expertplatform. Vanuit het Klimop Programma vindt advisering plaats mbt verduurzaming van maatschappelijk vastgoed, hier is ook grote belangstelling voor.

De groei van duurzame opwek ligt in lijn met de lange termijn doelstelling. Realisatie duurzame opwek in 2022: toename zon RES: 213 MW, toename wind: 30 MW, toename RES fors boven de doelstelling richtlijn van 90 MW/jaar en RES totaal: 1.126 MW.

Het aantal openbare laadpalen is in 2021 gegroeid met 65%. Waren er eind 2020 zo'n 1200, eind 2021 staan er al ca. 2000. En eind 2022 in totaal 2900. Naar verwachting houdt de groei aan en gelijke tred met de groei van het elektrische wagenpark. Het streefcijfer van 10.000 laadpalen in 2030 is dus reëel.

Acties

Het fonds energietransitie van de Stichting Zeeuwse Publieke Belangen van € 10 miljoen wordt besteed aan projecten die een wezenlijke bijdrage leveren aan de doelen uit de Regionale Energiestrategie (RES)

Omschrijving (toelichting)

Zeeuwse innovatieve projecten gericht op CO2-emissiereductie (49% in 2030 en 95% in 2050) kunnen een financiële bijdrage krijgen. De lead lijst is gevuld met startprojecten uit de RES waaronder het onderzoek naar de mogelijke toepassing van aquathermie in Zierikzee.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Nog niet al het budget van de stichting is besteed

In het waterstofdossier geven we absolute prioriteit aan het industriële verbruik: de komende jaren maken we werk van het vergroenen van de bestaande Zeeuwse waterstofvraag (elektrolyse).

Omschrijving (toelichting)

Er wordt onderzoek gedaan naar locaties en ontwikkelmogelijkheden van elektrolyzers in Zeeland.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Met pilotprojecten doen we ervaring op met innovatieve vormen van duurzaam vervoer

Omschrijving (toelichting)

Het doel is om tenminste 4 pilotprojecten in de logistiek op te zetten, zoals zero-emissie eilanddistributie, een deelplatform voor elektrische bedrijfswagens en de opzet van slimme mobiliteit door het delen van mobiliteit. In samenwerking met Zeeland Connect en met ondersteuning van OP-Zuid werken we aan het programma zero-emissie logistiek. Subdoel: Stimuleren CO2-arme mobiliteit en duurzaam GWW.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Samen met gemeenten werken we in het "Zeeuws energieakkoord" aan het verduurzamen van particuliere woningen

Omschrijving (toelichting)

Onderdeel van de aanpak is het uitvoering geven aan de RES 1.0 en het maken van wijkuitvoeringsplannen per dorp/wijk, waar we gemeenten in willen ondersteunen. Subdoel: Realiseren aardgasloze verwarming (Gebouwde omgeving)

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Uitvoering van en indien noodzakelijk actualisatie Omgevingsvisie Zeeland als kader voor succesvolle energietransitie en circulaire gebiedsontwikkeling.

Omschrijving (toelichting)

De regionale energiestrategie (RES) is een bouwsteen van de Omgevingsvisie. Bij het opstellen van de RES 2.0 zal tevens worden nagegaan of bijstelling van de Omgevingsvisie nodig is.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

We doen samen met partners pilotprojecten aardgasloze wijken en leren hiervan voor de toekomst. Dit doen we o.a. door de inzet van een energiemakelaar voor restwarmte en het faciliteren van verder onderzoek.

Omschrijving (toelichting)

In 2022 bieden we gemeenten in Zeeland ondersteuning bij de ontwikkeling van warmtenetten. Op basis van de uitkomsten van de haalbaarheidsonderzoeken restwarmte Borsele en Kanaalzone worden de beide warmtenetten opgenomen in de Transitievisie Warmte van de betreffende gemeenten. Doelstelling voor beide netten is realisatie, of minstens start uitvoering, voor 2030. Daarnaast wordt er ondersteuning gegeven aan het verder uitdiepen van mogelijke andere kansen van warmte-uitwisseling en warmtenetten in de provincie en stimuleren van verdere uitwerking en ontwikkeling daarvan. Soms provincie- of landsgrens overschrijdend. Subdoel: Realiseren van besparing van CO2 uitstoot via aardgasloze verwarming (Gebouwde omgeving) onder andere door benutting van industriële restwarmte.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

We faciliteren elektrisch vervoer door de uitrol van (snel)laadinfrastructuur te ondersteunen, door Zeeland-breed beleid vorm te geven, en door aan te sluiten bij landelijke initiatieven via de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL).

Omschrijving (toelichting)

Zeeland en Zuid Holland vormen regio Zuidwest, één van de regio's binnen de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL). De NAL geeft aansluiting bij nationale initiatieven en discussies – wat zorgt voor kennisdeling en een efficiëntieslag. De RAL Zuidwest heeft als doel het borgen van voldoende laadpunten en een slim, dekkend, toegankelijk en betaalbaar netwerk in beleid en uitvoering bij gemeenten.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

We geven zelf het goede voorbeeld: de Provincie Zeeland koopt maatschappelijk verantwoord in volgens de doelen die GS hebben gesteld in het actieplan MVI 2021-2024

Omschrijving (toelichting)

Een substantieel deel van de impact wordt gerealiseerd bij aanbestedingen in de grond- weg- en waterbouw (GWW) middels ambitiewebsessies bij wegprojecten, aanbesteding met de Milieu Kosten Indicator en uitvragen van de CO2-Prestatieladder niveau 3 of hoger. Subdoel: 49% CO2-emissiereductie in 2030 en 95% reductie in 2050.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Bij aanbestedingen vanaf €250.000 wordt de Milieu Kosten Indicator (MKI) meegenomen in de uitvraag. Ambitiewebsessies worden nu bij grotere projecten ingezet. De prestatieladder niveau 3 wordt bij ieder project standaard uitgevraagd.

We realiseren wind- en zonprojecten, met als doel in 2030 binnen de provinciegrenzen 10,5 PJ duurzaam op te wekken (dat staat gelijk aan het volledige huidige elektrisch verbruik in Zeeland)

Omschrijving (toelichting)**Kwaliteit (indicator)****Kwaliteit (toelichting)**

De groei van duurzame opwek ligt in lijn met de lange termijn doelstelling. Realisatie duurzame opwek in 2022:

- Toename zon RES: 213 MW
- Toename wind: 30 MW
- Toename RES fors boven de doelstelling richtlijn van 90 MW/jaar
- RES totaal: 1.126 MW

We werken samen met bedrijven een strategie uit om tot een klimaatneutrale industrie te komen (via SDR, het platform Smart Delta Resources).

Omschrijving (toelichting)

De uitwerking van de 8 programmalijnen uit de 'Roadmap towards a climate neutral industry in the Delta Region' faciliteren we door lobby activiteiten en medefinanciering van haalbaarheidsstudies en pilot/demoprojecten. Drie onderzoeken uit het pakket "Wind in de zeilen" helpen hierbij: naar waterstofhub Zeeland, kansen voor CCS (afvang en opslag van CO₂) en naar de (380 kV) elektriciteitsontsluiting van Zeeuws-Vlaanderen.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

De CES 2.0 (Cluster Energiestrategie) is opgeleverd, 380 kV voor Zeeuws-Vlaanderen is opgenomen in het MIEK. Waterstof staat hierbij nadrukkelijk op de kaart.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Emissie van broeikasgassen in ton CO ₂ -eq/jaar	9.400.200	10.029.031	9.913.316	9.786.080	9.692.683	7.570.500	Nnb	6.221.385	Nnb
Aantal (semi)publieke laadpunten EV**	220	273	400	472	557	826	1257	1953	2899
Energiegebruik Gebouwde Omgeving per inwoner	40,61 GJ	41,15 GJ	40,51 GJ	39,63 GJ	39,75 GJ	39,65 GJ	37,0 GJ	39,3 GJ	
Energiegebruik Mobiliteit* * exclusief scheepvaart en visserij	14.348 TJ	14.494 TJ	14.382 TJ	14.286 TJ	14.225 TJ	14.423 TJ	13.686 TJ	Nnb	
Energiegebruik Industrie en Energie	85.620 TJ	92.767 TJ	91.590 TJ	94.101 TJ	90.870 TJ	57.913 TJ	Nnb	84.209	
Klimaatstresstesten					6	13			13
Normering regionale keringen						Fase 1 afgerond			af
Projecten proeftuin zoet water			1	3	3	4			?

** Aantal installaties in december van het desbetreffende jaar.

Doelindicatoren

Doel	Indicator	Stand 2019	Stand 2020	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Einddoel
Hernieuwbare energie (klimaatmonitor RWS)	Totale productie van hernieuwbare energie in petajoule (PJ)	5,9 PJ	6,4 PJ	6,8 PJ	7,2 PJ	2030: 10,5 PJ
Emissie van broeikasgassen (klimaatmonitor RWS)	Totale emissie broeikasgassen (uitgedrukt in CO ₂ -equivalenten) in absolute aantallen (in tonnen uitstoot)	7.570.500	nbn	x	x	2030: 49% minder dan 1990 (ntb)

Uitvoeren klimaatstresstesten	Aantal	13	n.v.t.	14
Uitvoeren projecten zoet water	Aantal	1	5	5
Uitvoeren projecten regionaal waterbeheer	Aantal		3	3
Opstellen klimaatadaptatie strategie	Aantal	0	1	1

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2022	Wijzigingen C2022	Begroting 2022 NW	Rekening 2022	Restant
Lasten					
080101 Uitvoering klimaatadaptie	668	957	1.625	1.001	-624
080103 Energietransitie	2.693	534	3.227	2.173	-1.054
089999 Ambtelijke inzet	3.012	118	3.130	3.237	107
Totaal Lasten	6.373	1.609	7.982	6.411	-1.571
Baten					
080101 Uitvoering klimaatadaptie	0	559	559	215	-344
080103 Energietransitie	955	-421	535	879	344
Totaal Baten	955	139	1.094	1.094	0
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-5.417	-1.471	-6.888	-5.318	1.570
Onttrekkingen					
980899 Bestemmingsreserves-Pr.8	-2.966	-940	-3.906	-3.906	0
Toevoegingen					
980899 Bestemmingsreserves-Pr.8	83	1.403	1.486	1.486	0
Mutaties reserves	2.883	-463	2.421	2.421	0
Gerealiseerd resultaat	-2.534	-1.934	-4.467	-2.897	1.570